

øvrigt skal indskrænke sig til ved nogle oplysende Forklaringer og enkelte Rettelser at yde sit Bidrag til dette vigtige Lovarbejde.

Hvorvel det er umiskjendeligt, at Loven i sin Heelhed vil indføre en Tingenes Tilstand, som, navnlig i Sammenligning med den nu bestaaende, i Næringsforholdene vil medføre en friere og dygtigere Udvikling af alle gode Kræfter, kan Udvalget dog ikke Andet end billige, at dette skeer med den Beskedenhed, hvormed Lovgivningen altid, saavidt muligt, bør behandle bestaaende Forhold og rodfæstede Anskuelser. Dette viser sig ikke blot i den Omhu, hvormed der er sørget for, at ingen Mand i Landet derved skal miste nogen Rettighed, hvoraf han nu er i Besiddelse; men det fremtræder navnlig deri, at Udkastet, uagtet Sagens Ordning alt i et Par Decennier har staaet paa Dagsordenen og uagtet der ved Grundlovens § 88 er givet alle Bedkommende Parvel om at være forberedte paa de nu forestaaende Forandringer, dog i Hovedsagen har udsat disses Indtræden til et Tidspunkt, der giver deraf berørte Interesser Tid til at ruste sig mod de virkelige eller indbildte Farer, hvormed den nye Orden maatte true dem, og som navnlig vil sætte de nuværende Næringsbrugere istand til selv i Byerne at bemægtige sig Markedet og ialtfald saaledes at sætte sig fast i de for en større Næringsfrihed aabnede Landdistricter, at de med et saadant Forspring ikke ville have stort at frygte af en senere indtrædende større Concurrence. Det er i det samme Maadeholds Aand, at den tilsigtede nye Tilstand ingenlunde er en fuldstændig Næringsfrihed, men at Loven selv efter Overgangstidens Udløb kun bliver en Overgangslø, hvis Indskrænkninger og Begrænsninger det er overladt til en fjernere Fremtid at have, naar Erfaringen maatte have lært alle de Paagjældende selv at kjende og skatte Frihedens Betsignelse. Som Exempler herpaa skal Udvalget kun fremhæve, at Udkastet betinger Netten til Næringsbrug af Erlæggelsen af visse Afgifter, og opretholder Inddelingen i forskjellige Næringsveie med en kun betinget Afgang til at for-

ene flere af disse, som gjennem de frivillige Haandværkslaug ville erholde en ikke ringe Fasthed, og fremfor Alt, at Kjøbstædernes Omgivelse — altsaa de vigtigste, tættest befolkede og meest velhavende Landdistricter kun erholde en begrændset Deelagtighed i Haandværksdriften og saa godt som udelukkes fra al Handelen, for at sikke Kjøbstæderne den væsentligste Deel af det Fortrin, hvoraf de nu ere i Besiddelse.

Naar man ligesuldt har meent, at Loven kunde optage yderligere Bestemmelser, om ikke til Betryggelse for virkelige Interesser, saa dog til Beroligelse for angstelige Gemytter, saa har denne Anskuelse væsentligen samlet sig om det Dnsse, selv efter Overgangstidens Udløb — i alt Fald for et vist Aaremaal — at opretholde tvungne Duellighedsprøver som Betingelse for Afgang til Borgerkab paa Haandværksbrug. Udvalget har derfor gjort det til Gjenstand for omhyggelig Overveielse, hvorvidt noget Lignende under en eller anden Form kunde være at bringe i Forslag.

Udvalget skjønner imidlertid ikke rettere, end at denne Befræelse med Nødvendighed maa føre enten til Bedligholdelsen af det hele nuværende Laugsvesen, om hvis Forkastelighed der neppe længer ere deelte Meninger, og som i hvert Fald er uforeneligt med en fri, med Grundlovens Aand stemmende Samsundsorden, eller ogsaa til et Blændværk, hvorpaa den danske Haandværksstand umuligen kan sætte Priis. Medens nemlig en Prøve paa den til visse Arbeiders Udførelse nødvendige Færdighed har en indre Berettigelse, og derfor under alle Forhold vil vide at gjøre sig gjældende, er det derimod forlængst erkjendt, at de nuværende Mesterprøver aldeles ingen Garant frembyde for de Egenstaber, hvorpaa Adskillelsen mellem Arbeidsherren og Arbeideren beroer, og derfor have hvilet som en i mange Tilfælde nedtrykkende Byrde paa selve Haandværksstanden, uden dog at yde Producenterne nogen Beskyttelse mod en overdreven Concurrence, eller Consumenterne hvortil naturligt ogsaa selve Producenterne høre for alle andre